

En mycket liten skola

Nu har barnen börjat skolan. Sven, som är 6 år och bor på ön Sottunga, är den enda eleven i första klass – ja, han är faktiskt den ende eleven i hela skolan.

Det här väcker frågor. Hur kan det finnas en skola med bara en elev? Hur många elever behövs för att driva en skola? Sottunga är min grannö, bara en timmes färjeresa bort. Vi tar oss en titt.

Ön är 28 km² stor, samma som Chalki i Dodekaneserna eller Shapinsay i Skottland. Sottunga är en kommun omgiven av 314 km² hav, ett hav som till skillnad från Chalki eller Shapinsay tillhör öborna. Liksom Chalki och Shapinsay har befolkningen stadigt minskat under de senaste decennierna. År 2019 hade Sottunga 88 bofasta, i medeltal 60 år gamla, men inga barn. I brist på elever måste skolan stängas.

Nyinflyttade familjer

Men sedan hände något oväntat: 2020 flyttade tre unga familjer in från Sverige, följda av ytterligare sex familjer nästa år, totalt 13 vuxna och 20 barn i åldrarna 1-11 år. Dessa föräldrar vill skola sina barn hemma. De vill undervisa sina barn utifrån deras individuella behov och lärostil, att de får lära i sin egen takt och att det sker i linje med föräldrarnas religiösa, moraliska eller filosofiska övertygelser. De vill undvika mobbing, överfulla klassrum och standardiserade prov. I Finland är hemundervisning tillåten vilket inte är fallet i Sverige. Covid-19-pandemin utlöste att familjernas sökte och fann ett alternativ på Sottunga. Men den moderna, välutrustade skolan förblev stängd.

Tills en familj ändrade sig och bad att få sätta Sven i skolan.

En positiv kostnad

Skolor drivs av kommuner med statsbidrag. Läroplaner ska följas, lärare ska utbildas, elever ska lära sig läsa, skriva och räkna, kommunikation, problemlösning och sociala färdigheter. Är det möjligt med bara ett barn i skolan?

I det här fallet beslutade kommunfullmäktige i Sottunga att öppna skolan igen. De rekryterade Pia, 28 år, som just tagit sin lärarexamen i Vasa. Hon har flyttat till ön. Om två år börjar Svens lillasyster Hilda skolan och det gör även två andra barn vars föräldrar har kommit att förstå att den här skolan och den här kommunen har inte de avigsidor som de inte vill veta av.

– ”En positiv kostnad”, säger kommunsekreterare Kennet Lundström. ”Att kunna öppna skolan igen är något som folk här ser fram emot.”

Artikel 10:3 i EU-fördraget från 1992 stadgar att "Beslut måste fattas så öppet och så nära medborgarna som möjligt." Detta är ett exempel på vad som händer när öar drivs av sig själva, vilket är fallet med 202 av Europas 2 400 bebodda öar.

Text: Christian Pleijel

Foto: Robert Jansson